

پرونده «صبا» از چرایی انتخاب یک مستند به عنوان نماینده ایران در آکادمی اسکار

در جست و جوی اسکار ۲۰۲۰

دلارام صادقی

گزارش / گفت و گو

از زمانی که خبر انتشار انتخاب فیلم «در جستجوی فریده» به نمایندگی از طرف سینمای ایران در اسکار ۲۰۲۰ انتخاب شده است بحث‌های فراوان و نظرهای گوناگونی صورت گرفته است که برخی مخالف و عده‌ای موافق انتخاب بودند. به این بهانه با معاون بین‌المللی بنیاد سینمایی فارابی که به‌عنوان «سخنگوی هیات انتخاب» برگزیده شده و کیوان کثیریان؛ منتقد سینما، گفت‌وگویی کوتاه انجام داده‌ایم که می‌خوانید.

گزارش

هر سال برای انتخاب فیلم ارسالی به اسکار، بحث و جدل‌های فراوانی صورت می‌گیرد و امسال نیز این موضوع از این قاعده مستثنی نبود. در پی خبر زود هنگامی که منتشر شد و نام فیلم انتخاب‌شده را اعلام کردند، تعداد زیادی از هنرمندان از جمله نوید محمدزاده و حامد بهداد به این موضوع واکنش نشان دادند.

در شامگاه ۲۷ مرداد ماه خبری منتشر شد مبنی بر این که نماینده سینمای ایران در اسکار ۲۰۲۰ مشخص شد. این خبر واکنش‌های زیادی را در پی داشت و با توجه به این که در سال‌های قبل، انتخاب نهایی به طول معمول در اواخر شهریور و یا اوایل مهر ماه مشخص می‌شد، انتخاب اخیر حساسیت اهالی هنر را برانگیخت. سال گذشته در تاریخ ۲۳ شهریور فیلم «بدون تاریخ بدون انقضا» انتخاب شد و در سال‌های قبل نیز به همین روال بوده است. در همان ساعات اولیه که خبر انتخاب فیلم «در جستجوی فریده» انتشار یافت، نوید محمدزاده و سعید روستایی؛ بازیگر و کارگردان فیلم «متری شیش و نیم» در صفحه اینستاگرام خود واکنش‌هایی نشان دادند. نوید محمدزاده نوشت: هر سال اواخر شهریور نماینده سینمای ایران به اسکار معرفی می‌شود، علت این عجله در انتخاب چه بود؟ «در جستجوی فریده» نماینده سینمای ایران در اسکار است؟ «در جستجوی فریده» فیلم خوبی است ولی این انتخاب بر اساس چه دستاورد و موفقیت بین‌المللی بوده است؟ نمی‌توانستید صبر کنید بعد از جشنواره ونیز به جمع‌بندی برسید؟

سعید روستایی نیز در اینستاگرام خود به این موضوع انتقاد وارد کرد اما ساعاتی بعد این دو هنرمند نوشته‌های مربوطه را حذف کرده و به عوامل فیلم «در جستجوی فریده» برای این انتخاب تبریک گفتند. حامد بهداد؛ بازیگر فیلم «قصر شیرین» که گویا فیلمش از شانس‌های اصلی انتخاب برای اسکار بوده است با انتشار متنی در اینستاگرام از هیات انتخاب درخواست کرد شفاف‌سازی کنند. در متن حامد بهداد آمده است: «ضمن تبریک و آرزوی موفقیت به عوامل سازنده فیلم مستند «در جستجوی فریده» برای معرفی به‌عنوان نماینده سینمایی به مراسم اسکار ۲۰۲۰، با توجه به شکل غیر معمول تشکیل کمیته انتخاب، برخلاف روال دوره‌های قبلی و شایعات و ابهامات موجود، درباره نحوه انتخاب نماینده سینمایی ایران و نظر به سیاست شفاف‌سازی ریاست سازمان سینمایی، درخواست انتشار جزئیات و شرح مذاکرات دو جلسه اخیر هیات انتخاب نماینده ایران در اسکار ۲۰۲۰ را داریم!»

سیدغلامرضا موسوی؛ تهیه‌کننده سینما، واکنش خود را این‌گونه نشان داد: انتخاب برای اسکار که دولتی بشود، نتیجه‌اش یک فیلم مستند خواهد بود. باعث تاسف است که در این زمینه شورای عالی تهیه‌کنندگان ورود نکرده است. همکاران محترم، به‌نظر می‌رسد وقت ورود جدی بخش خصوصی برای این‌گونه انتخاب‌هاست.

البته بسیاری از منتقدان و اهالی سینما از انتخاب «در جستجوی فریده» خوشحال شدند و آن را گامی مثبت برای دیده شدن فیلم‌های مستند دیدند.

«در جستجوی فریده» یک مستند درباره زنی به نام «فریده» است که چهل سال پیش در حرم امام رضا (ع) رها شده و پس از انتقال به شیر خوارگاه توسط زوجی هلندی به فرزندی گرفته شده و به هلند برده می‌شود. «فریده» که در طول این سال‌ها به خاطر ترس از سفر به ایران و تمایل نداشتن خانواده‌اش به وطن بازنگشته، چند سالی است از راه دور جستجویی را برای پیدا کردن خانواده واقعی‌اش شروع کرده و حالا برای اولین بار به ایران سفر می‌کند تا زادگاهش را ببیند و با سه خانواده که مدعی‌اند خانواده واقعی او هستند، ملاقات کند.

این مستند که برخلاف فیلم‌های دیگر لیست، بازیگر چهره‌ای ندارد در سال ۹۷ در گروه هنر و تجربه اکران شد و در زمان اکران فیلم، نقدهای بسیار مثبتی از آن شد. کارگردانان این مستند، آزاده موسوی و کوروش عطایی هستند و یادداشتی را به مناسبت انتخاب شدن مستندشان منتشر کردند و در آن از این انتخاب ابراز خوشحالی کردند.

کوروش عطایی در زمان اکران فیلم در مصاحبه‌ای ذکر کرده بود: ما سعی کردیم از جذابیت‌های بین‌المللی که برای آدم‌های سراسر دنیا قابل درک باشد، استفاده کنیم.

حال باید دید «در جستجوی فریده» چقدر بین فیلم‌های داستانی اسکار ۲۰۲۰ شانس برنده شدن را دارد و امیدواریم بار دیگر نام ایران و فیلمسازان ایرانی در اسکار بدرخشد.

یادداشت

کارگردانان و تهیه‌کنندگان «در جستجوی فریده» با نگرارش یادداشتی با تشکر از اعتماد کمیته انتخاب به این فیلم بیان کردند که امیدوارند نماینده شایسته‌ای برای سینمای ایران باشند. متن یادداشت آزاده موسوی و کوروش عطایی به شرح زیر است:

قرار گرفتن فیلم «در جستجوی فریده» در کنار آثار شاخص و ارزشمند سال گذشته سینمای ایران برای معرفی به اسکار، برای ما مایه افتخار و خوشحالی بسیار بود و این که کمیته محترم انتخاب، این فیلم را به‌عنوان نماینده سینمای ایران برای رقابت در این رویداد سینمایی برگزیدند نه تنها باعث شغف دوچندان ما شد بلکه فکر می‌کنیم این انتخاب، یک اتفاق مهم و تاریخی برای سینمای مستند ایران است. سینمایی که فیلمسازان آن سال‌هاست به دور از حاشیه‌ها و با کمترین امکانات و بیشترین محدودیت‌ها به تولید آثارشان مشغول هستند و با این وجود همواره در بسیاری از صحنه‌های جهانی موجب سربلندی سینمای ایران شده‌اند. امیدواریم که این انتخاب، گام بلندی برای هر چه بیشتر مطرح شدن سینمای مستند ایران در عرصه جهانی باشد و ما به‌عنوان سازندگان و تهیه‌کنندگان این فیلم تمام تلاش خود را خواهیم کرد تا نماینده شایسته‌ای برای سینمای ایران باشیم و سپاسگزاریم از همه عوامل «در جستجوی فریده» و دست‌تک‌شان را می‌بوسیم که ساختن این فیلم بدون همیاری و انرژی و عشق‌شان امکان‌پذیر نبود.

آزاده موسوی / کوروش عطایی

